

5. maj 2017

J. nr. 00.17.00A30-0002

Referat fra møde i Grønt Dialogforum den 24. april 2017 kl. 16-18 på Skovløkken 4, Tejn, kantinen.

Deltagere: Jesper Lindstrøm Larsen (TMU), Erik Thorsen (Sportsfiskerne), Jens Christensen (DOF), Finn Hansen (Bornholms Naturhistoriske Forening), Kurt Jensen (Friluftsrådet), Jens S. Koefoed (Bornholms Landbrug), Poul Veise (DN), Søren Friese (Naturstyrelsen Bornholm), Mogens Ellebye (Jægerne), Finn Ole Nielsen (Bornholms Museum), Karen Nørregaard (Bornholmske Borgerforeningers Samvirke), Pernille Lydolph (Destination Bornholm), Hans Henrik Ipsen (Bornholms Energi & Forsyning), Martin Petersen (TM), Ole Holm Pedersen (TM), Katrine Høst (TM).

Afbud: Carsten Scheibye (TMU), Bo Haxthausen (TMU), Hans Jørgen Jensen (LAG Bornholm), Mikkel Høst (Bornholms Miljø- og Energiforening/Energitjenesten), Cæsar Funch Jensen (BOFA), Steffen A. Jørgensen (Skovdyrkerne), Lena Schenk (EUB)

Forkortelse:

TM: Center for Teknik og Miljø.

EUB: Center for Erhverv, Uddannelse og Beskæftigelse

ED: Center for Ejendomme og Drift

Punkterne er inddelt i:

B = beslutnings- eller godkendelsespunkt

O = orienteringspunkt

D = drøftelse

1. Godkendelse af dagsorden (B).

Dagsorden godkendt uden bemærkninger.

2. Godkendelse af referat fra møde den 12. december 2016 (B).

Referat godkendt uden bemærkninger.

3. Orientering om vedtagelse af revideret forretningsorden (O)

Jesper Lindstrøm Larsen orienterede om, at den reviderede forretningsorden blev godkendt af TMU den 3. april 2017. Den ligger nu på hjemmesiden her: <https://www.brk.dk/Indflydelse-Politik/Borgerinddragelse/Sider/Grønt-dialogforum.aspx>. Der var ingen bemærkninger.

4. Friluftsliv (O og D).

Jesper Lindstrøm Larsen og Martin Petersen samlede op på de seneste møders drøftelser vedr. friluftstrategi-/politik i Grønt Dialogforum og den arbejdsgruppe, der blev nedsat til at arbejde med emnet. Arbejdsgruppen har bestået af repræsentanter for Naturstyrelsen Bornholm, Destination Bornholm, Friluftsrådet Bornholm og Center for Teknik og Miljø. Arbejdsgruppen har holdt to møder henholdsvis i november 2016 og i marts 2017.

Det blev fastslået, at friluftsliv er et vigtigt og relevant emne for Bornholm. Arbejdsgruppens konklusion er imidlertid, at der ikke er behov for en yderligere friluftstrategi-/politik, idet gruppen vurderer, at emnet er godt dækket ind allerede af eksisterende planer herunder især kommuneplanen. Arbejdet med revision af kommuneplanen skal igangsættes snart, og der kommer i forbindelse med arbejdet til at køre en åben og inddragende proces, hvor alle involveres. Det er derfor arbejdsgruppens anbefaling, at samle trådene her.

Der var i arbejdsgruppen også enighed om, at Grønt Dialogforum er et relevant forum for friluftsliv. Det er derfor arbejdsgruppens forslag, at friluftsliv kan være et fast punkt på Grønt Dialogforums dagsorden mindst en gang om året, og at man i den sammenhæng kan opfordre Grønt Dialogforums medlemmer til at komme med forslag og ønsker, således at man løbende kan anvende Grønt Dialogforum til at samle op på emnet.

Der var herefter en åben drøftelse. Der var ingen indvendinger mod arbejdsgruppens forslag, men der kom nogle bemærkninger, som i stikord kan opsummeres som følger:

- Aktiviteter og tiltag bør koordineres, så der er en rød tråd. Ved at tage emnet op på Grønt Dialogforum kan der følges op på 'den røde tråd'. Grønt Dialogforum er et godt forum, idet der her er fokus på naturen og på folk i naturen. Natur og friluftsliv tages måske ofte som en selvfølge. Det er vigtigt, at friluftsliv, fritidsliv og outdoor koordineres og får fokus i kommuneplanen
- Hvordan tackles potentielle konflikter med mountainbike? Der er konflikter, men der er dog ikke ret mange klager, endnu. Reglerne i naturbeskyttelsesloven sætter rammerne. Der kom forslag om mere information de steder, hvor de kommer meget (f.eks. overnatningssteder), og dialog. BRK og NST er begge kede af at sætte forbudsskilte op. Det blev nævnt, at det i det hele taget er et problem for færdsel generelt, at der er for mange, der ikke tager hensyn til hinanden.

Det blev foreslået og besluttet, at mountainbike kan være temaet, næste gang Grønt Dialogforum skal have tema om friluftsliv, med fokus på, hvordan vi kan gøre det godt her på Bornholm.

5. Orientering om BRKs projekter og erfaringer med 'hverdagsfriluftsliv', ved Morten Bach Jørgensen, ED (O)

Morten orienterede om gennemførte og igangværende projekter med etablering af bynære stier. Herunder bl.a.

- Mulighedernes Land, partnerskabsprojekt med RealDania. Projektet beskæftigede sig med adgang til natur i det åbne land ud fra perspektivet, at man kan bo på landet med i virkeligheden have dårlig adgang til naturen. Der er i projektet etableret stiforløb ved Østerlars, Østermarie og Klemensker. Der er tale om frivillige aftaler med lodsejere om stier, som efterfølgende er blevet tinglyst. BRK betaler beskedne beløb til lokale foreninger, som vedligeholder stier og faciliteter, dog slår og vedligeholder BRK nogle steder.
- Den Grønne Ring ved Rønne. Der er lavet et sammenhængende stiforløb uden om Rønne. Dette bliver brugt rigtig meget. BRK vedligeholder.
- I forbindelse med klimatilpasningsprojekter i Rønne og Nexø er der etableret nogle korte stiforløb.
- I forbindelse med FolkeMødet og helhedsplanen for Allinge bliver der lavet stiforløb på NordBornholm.
- Linjer i Landskabet - der etableres som en del af dette projekt sammenhængende stiforløb syd for Aakirkeby.

Der var herefter en åben drøftelse. Bemærkninger kan i stikordsform opsummeres som følgende:

- Er der potentiale i vandreturisme og af denne grund at binde de eksisterende stier bedre sammen? Pernille (Destination Bornholm) vurderede, at der er et marked, og at organisering og formidling er vigtig, f.eks. med app. Destinationen er på vej med en app med nogle servicefunktioner.
- Meget kan være seværdigt, hvis der kommer få, men kommer der mange, er det ofte knap så attraktivt. Vigtigt at se på, hvordan man sikrer, at arbejdet med turisme foregår på en socialt bæredygtig måde, så det også er rart at være her.
- Bornholm berømt på grund af den særlige natur og flora, men naturkvaliteten er under nedbrydning, især fordi arealer ikke længere afgræsses. Vigtigt at huske, at man skal have noget at se og opleve fra stierne, - at der skal skabes naturoplevelser. Ønske om flere midler til naturpleje.
- Fysiske skilte forældede, så de nogle gange ikke længere er relevante. En app, hvor man kan få noget viden om sit lokalområde, er lettere løbende at rette til end fysiske skilte.

Se også powerpoint-oplæg.

6. Gennemgang af planen for BRKs naturpleje 2017 ved Ole Holm Pedersen, TM (O)

Ole gennemgik udpluk af BRKs arbejdsprogram for naturpleje i 2017. Se også powerpoint-oplæg.

7. Orientering om status for Bright Green Island-strategien ved Lena Schenk, EUB (O)

Punktet udgik, da Lena ikke kunne deltage.

8. Kort orientering om Natura 2000-handleplaner 2016-21 ved Katrine Høst, TM (O)

Katrine orienterede om, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er vedtaget af TMU den 3. april og offentliggjort den 20. april. De kan i de fire ugers klageperiode ses her:

<https://www.brk.dk/Indflydelse-Politik/Hoeringer/Sider/Natura-2000-handleplaner.aspx>

Planerne vil også blive lagt på BRKs hjemmeside under Natura 2000, hvor de vil ligge permanent fremover.

9. Orientering vedr. vandråd ved Lykke Hodal, TM (O)

Lykke orienterede kort. TMU har den 3. april har vedtaget oprettelsen af et vandråd for Bornholm. BRK er sekretariat. Der er indkaldt til første møde i vandrådet den 2. maj. Dette bliver et orienteringsmøde, hvor både medlemmer og suppleanter er inviteret. Arbejdet skal være afsluttet inden 31. december 2017. Se også powerpoint-oplæg.

10. Orientering om gennemgang af den vejledende digeregistrering ved Katrine Høst, TM (O)

Katrine orienterede kort om, at BRK har lavet en aftale med Slots- og Kulturstyrelsen om, at vi selv kan redigere i kortlaget med den vejledende registrering af beskyttede sten- og jorddiger. BRK håber over de næste år at kunne ajourføre og forbedre den vejledende registrering, så den bliver mere korrekt.

11. Eventuelt

Søren Friese, NST Bornholm, orienterede om, at NST er blevet opmærksom på, at Glansbladet Hæg er et stigende problem. Søren opfordrede til at melde ind til ham, hvis man ser glansbladet hæg i naturen.

Glansbladet hæg. Foto: Colourbox.com